

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

-

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

Sivistyksestä suunta Suomelle Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2026

UCEF Yliopistojen aikuiskoulutusverkoston lausunto: Jatkuva oppiminen osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota 2040

Jatkuva oppiminen on vision luonnoksessa tärkeä keino vastata työelämän nopeaan muutokseen, joka tukee tuottavuuden ja hyvinvoinnin kasvua sekä vahvistaa yksilöiden toimijuutta läpi elämän. UCEF korostaakin, että jatkuva oppiminen on keskeinen keino vastata työelämän nopeaan muutokseen ja tukea tuottavuuden sekä hyvinvoinnin kasvua. Luonnos tunnistaa oikean suuntaisesti, että korkeakoulujen tulee tavoittaa kaikenikäiset, ja että osaamista tulee voida päivittää tutkintoa pienemmillä, työelämän tunnistamilla osaamiskokonaisuuksilla. Jatkuvan oppimisen roolia kannattaa kuitenkin vahvistaa vielä selkeämmin sekä tavoitteissa että toimeenpanossa, jotta se muodostuu johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi nuorten koulutuspolkujen, TKI-toiminnan (+TKIO) ja osaavan työvoiman saatavuuden rinnalle.

Lausuntona esitämme:

- Selkeä kansallinen tavoitetila ja selkeät mittarit: Visioon ehdotetaan kirjattavaksi jatkuvalla oppimiselle konkreettinen kansallinen tavoitetila (esim. osaamiskokonaisuuksien volyyymi, kohderyhmien tavoittaminen, kertyneet jatkuvan oppimisen opintopisteet) ja periaatteet seurannalle, mitä mitataan. Tämä helpottaa ohjausta ja tekee kokonaisuudesta läpinäkyvän.
- Rahoituksen ja ohjauksen uudistus toimeenpantavaksi ohjelmaksi: Luonnoksen toimenpide “uudistetaan jatkuvan oppimisen rahoitus ja ohjaus” kannattaa täsmentää. Jatkuvan oppimisen rahoituksen ja ohjauksen uudistaminen tulisi täsmentää monivuotiseksi ohjelmaksi: rahoitusinstrumentit, vastuut, aikataulu ja suhde tutkintokoulutuksen perusrahoitukseen tulee selkeyttää.
- Tarjonnan tunnistettavuutta ja laatua varten tarvitaan yhteisiä laatukriteerejä, selkeää osaamisen kuvaamista (osaamistavoitteet) sekä yhdenmukainen nimikkeistö, termistö, jotta työelämä voi tunnistaa ja tunnustaa kokonaisuudet.
- Opintopolkujen pinoutuvuutta tulee vahvistaa: tutkintoa pienempien kokonaisuuksien tulisi mahdollisuuksien mukaan kytkeytyä tutkintoihin (ml. hyväksiluvut) ja tukea joustavia siirtymiä myös tutkintotavoitteiseen koulutukseen.
- Saavutettavuus ja yhdenvertaisuus edellyttävät, että aliedustetut ryhmät ja eri alueet tavoitetaan ohjauksella, opinto- ja urapalveluilla sekä joustavilla toteutusmuodoilla (monimuoto, verkko, työpaikalla oppiminen).
- Työelämäyhteistyölle esitetään vähimmäistasoa: yhteinen osaamistarpeiden ennakointi, nopea kokeilukulttuuri ja rakenteet työnantajien osallistumiselle sisältöjen yhteiskehittämiseen.
- Osaamisen tunnistamista ja tunnustamista (aiemmat opinnot ja työssä opittu) tulee yhtenäistää ja tukea myös digitaalisesti (esim. osaamisprofiilit, hyväksilukukäytännöt).
- Visioon toivotaan selkeyttä siihen, mitä jatkuvan oppimisen muotoja OKM:n ohjaus kattaa (esim. avoin yliopisto, erillisopinnot, erikoistumiskoulutukset vs. täydennys- ja tilauskoulutus, koulutusvienti ja yhteisrahoitteiset hankkeet). Tämä on tärkeä asia jatkuvan oppimisen vakiintumisen kannalta koulutuksen kokonaisjärjestelmään, joten se tulisi pyrkiä ratkaisemaan.

Yhteenveto

Jatkuva oppiminen on perusteltua nostaa vision toimeenpanossa läpileikkaavaksi kokonaisuudeksi. Se tukee nuorten sujuvaa siirtymää korkeakoulutukseen, vahvistaa TKI- ja innovaatiokyvykkyyttä sekä edistää työikäisen väestön osaamisen uudistumista ja alueellista elinvoimaa. Kun jatkuva oppiminen nähdään kuuluvaksi myös TKI toimintaan on jatkuva oppiminen laajempi kokonaisuus eli tällöin myös TKIO toteutuu. Alueellisen elinvoiman ja osaamisen kehittämisen keskeisiä toimijoita ovat myös Suomen yliopistokeskukset, joiden kautta voidaan parantaa korkeakoulutuksen saavutettavuutta ja tukea tutkittuun tietoon perustuvaa työelämälähtöistä jatkuvaa oppimista elinkeinoelämän kehittämisen tarpeisiin. Kun rahoitus, laatu, pinoutuvat opintopolut ja osaamisen tunnistaminen määritellään selkeästi, korkeakoulut voivat rakentaa vetovoimaisen ja vaikuttavan jatkuvan oppimisen tarjonnan työelämän muuttuviin tarpeisiin. Jatkuva oppiminen on koko koulutusjärjestelmän kehittämistä ohjaava näkökulma, jonka tulisi osaamisperusteisesti ulottua kaikille koulutusasteille.

Gustafsson-Pesonen Anne
Tampereen yliopisto - Yliopistojen aikuiskoulutusverkosto UCEF